Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2022-0120
(mr. E.L.A. van Emden, voorzitter en mr. S. Brugts, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 26 oktober 2021
Ingediend door	: de heer [naam 1], verder te noemen de consument 1, en mevrouw [naam 2], verder te noemen de consument 2, beiden wonende te [plaatsnaam], beiden verder te noemen de consumenten
Tegen	: ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de bank
Datum uitspraak	: 16 februari 2022
ard uitspraak	: Niet-bindend advies
Uitkomst	: Vordering afgewezen
Bijlage	: Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Samenvatting

Uitleg overeenkomst. Gerechtvaardigd vertrouwen. In 2016 heeft de bank aan de consumenten een krediet in rekening-courant met een looptijd tot 2055 verstrekt. In 2021 hebben de consumenten een groot deel van het krediet afgelost en hebben partijen een nieuwe krediet-overeenkomst met een looptijd tot 2045 gesloten. Na ondertekening van de overeenkomst vorderen de consumenten schadevergoeding van de bank omdat deze de nieuwe looptijd toepast. Volgens de consumenten mochten zij gerechtvaardigd erop vertrouwen dat de bank de oude looptijd zou hanteren. De commissie is van oordeel dat de bank de nieuwe looptijd mag toepassen en dat het beroep van de consumenten op gerechtvaardigd vertrouwen niet slaagt. De bank hoeft geen schadevergoeding aan de consumenten te betalen. De commissie wijst de vordering af.

1. De procedure

1.1 De commissie beslist volgens haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat hierbij om: 1) het klachtformulier van de consumenten; 2) het verweerschrift van de bank; 3) de repliek van de consumenten en 4) de dupliek van de bank.

1.2 De commissie is van oordeel dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist.

1.3 De consumenten hebben gekozen voor een niet-bindend advies. De uitspraak is daardoor niet-bindend. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 Op 8 juli 2016 heeft de bank de consumenten een offerte verstrekt voor het wijzigen van een bestaande kredietovereenkomst tussen partijen. In de offerte staat:

"(…) ***1. Uitwerking van de financiering***

Rekening-courant faciliteit (gewijzigd)

Kredietlimiet	*EUR 3.880.000,00* *(De kredietlimiet van EUR 330.000,00 komt te vervallen)*
(…)	*Vanaf 1 januari 2017 verlaagt de bank de kredietlimiet. Dit gebeurt ieder jaar met EUR 100.000,00. De verlaging gaat door tot EUR 80.000,00.* *Op 1 januari 2055 verlaagt de bank de kredietlimiet met EUR 80.000,00*
Gebruik	*Opnemen van geld in rekening-courant.* *Het totale gebruik mag nier meer zijn dan de kredietlimiet van deze faciliteit.*
Doel	*Voor het financieren van de woning in Portugal te Vale de Lobo, Algarve.*

(…) ***4. Overige afspraken***

Voor deze financiering gelden de volgende overige afspraken:

- *(…)*
- *De bank zal jaarlijks, aan de hand van uw financiële situatie, bekijken of de jaarlijkse reductie op de rekening-courant faciliteit verhoogd kan worden. Gestreefd zal worden naar een jaarlijkse verlaging van de rekening-courant faciliteit van minimal € 200.000,00. (…)"*

2.2 Op 4 en 6 september 2016 hebben de consument 2 respectievelijk de consument 1 de offerte voor akkoord ondertekend.

2.3 Op 30 mei 2021 heeft de bank de consumenten een offerte verstrekt voor het wijzigen van de hiervoor weergegeven kredietovereenkomst uit 2016. In de offerte staat:

"(…) ***1. Uitwerking van de financiering***

Rekening-courant faciliteit (gewijzigd)

Kredietlimiet	*EUR 2.380.000,00*
(…)	*Vanaf 1 januari 2022 verlaagt de bank de kredietlimiet. Dit gebeurt ieder jaar met EUR 100.000,00. De verlaging gaat door tot EUR 80.000,00.* *Op 1 januari 2045 verlaagt de bank de kredietlimiet met EUR 80.000,00*
Gebruik	*Opnemen van geld in rekening-courant.* *Het totale gebruik mag nier meer zijn dan de kredietlimiet van deze faciliteit.*
Doel	*Voor het financieren van een registergoed in Portugal te Vale de Lobo, Algarve.*

(…) ***4. Overige afspraken***

Voor deze financiering gelden de volgende overige afspraken:

- *(…)*
- *De bank zal jaarlijks, aan de hand van uw financiële situatie, bekijken of de jaarlijkse verlaging van de rekening-courant faciliteit verhoogd kan worden. Gestreefd zal worden naar een jaarlijkse verlaging van de rekening-courant faciliteit van minimaal € 200.000,00. (…)"*

2.4 Op 6 juni 2021 hebben de consumenten de offerte voor akkoord ondertekend.

2.5 Op 8 juni 2021 heeft de consument 1 aan de bank een e-mail gestuurd. Hierin staat:

"(…) Toen vorige week aan deze bijna eindeloze weg een einde kwam, werd mijn hypotheek en de gedeeltelijke aflossing daarvan relevant. Volgens mijn verwachting betekende dat de volledige netto opbrengst in mindering brengen op de nog uitstaande hoofdsom. Zo is het ook al in vroeg stadium afgesproken.

Op 2 juni heb ik de overeenkomst ontvangen, doorgelezen en met [voornaam van een relatie] *gebeld met de vraag of het wel klopte dat de aflossing gelijk bleef terwijl er ongeveer 30% wordt afgelost.*

Dat klopte inderdaad want de lening werd met 10 jaar ingekort. Hierover is niet overlegd, gesproken of anderszins gecommuniceerd.

(…) In mijn bijna veertig jaar in vastgoed heb ik het nog niet eerder meegemaakt dat de looptijd wordt verkort. (…)"

2.6 Op 22 juli 2021 heeft de bank aan de consument 1 een e-mail gestuurd. Hierin staat:

"(…) In 2021 heeft u besloten om één van de twee woningen te verkopen. De netto opbrengst hiervan (EUR 1.000.000), wilde u in mindering brengen op de nog uitstaande hoofdsom van uw rekening-courantkrediet. (…) De belangrijkste wijziging ten opzichte van de kredietovereenkomst uit 2016 is, dat de kredietlimiet verlaagd wordt naar EUR 2.880.000. Gelijk is gebleven dat de bank jaarlijks de kredietlimiet met EUR 100.000 verlaagt, tot EUR 80.000 in 2045. Daarmee is de einddatum van de kredietfaciliteit eveneens gewijzigd. Deze is namelijk verkort met tien jaar, aangezien de jaarlijkse limietverlaging gelijk is gebleven terwijl de totale kredietlimiet is verlaagd. U heeft deze overeenkomst op 6 juni 2021 voor akkoord ondertekend.

Tussen u en de bank is nooit afgesproken dat een extra aflossing, zoals de door u gedane aflossing van EUR 1.000.000, zou leiden tot een afname van de jaarlijkse kredietverlaging. Dit staat ook niet in de krediet-overeenkomst van 2016. Nu afspraken hierover tussen u en de bank ontbreken en evenmin is gebleken dat door de bank in dat verband toezeggingen aan u zijn gedaan, had u er niet zonder navraag op mogen vertrouwen dat het bedrag waarmee de kredietlimiet jaarlijks wordt verlaagd, zou afnemen door uw extra aflossing. Vooral niet, omdat u er sinds 2016 van de op hoogte was dat de bank wenste dat u jaarlijks juist meer zou gaan aflossen dan de afgesproken EUR 100.000 (namelijk minstens EUR 100.000 extra). Dit staat duidelijk opgenomen in de kredietovereenkomst uit 2016.

(…) Los van het feit dat het de bank vrij stond om als voorwaarde voor het royement van haar zekerheids-recht op de door u verkochte woning het afsluiten van een nieuwe kredietovereenkomst te stellen, en het stond u vrij stond om daar al dan niet mee akkoord te gaan, is reeds in januari 2021 tussen u en de bank afgesproken dat u de volledige verkoopopbrengst zou aanwenden ter aflossing van de kredietovereenkomst, waarmee de kredietlimiet verlaagd zou worden. (…)"

De klacht en vordering van de consumenten

2.7 De consumenten vorderen een schadevergoeding van de bank, bestaande uit het gekapitaliseerde bedrag van de aflossingen die tien jaar eerder dienen plaats te vinden dan conform de oorspronkelijke looptijd van de kredietovereenkomst uit 2016 (hierna: krediet-overeenkomst 1), te vermeerderen met de wettelijke rente over het aldus te berekenen schadebedrag vanaf de eerste verlaging van de kredietlimiet van de kredietovereenkomst uit 2021 (hierna: kredietovereenkomst 2) tot de dag der algehele voldoening.

2.8 Volgens de consumenten hanteert de bank bij de uitvoering van kredietovereenkomst 2 een verkeerde einddatum, namelijk een einddatum tot 2045 in plaats van tot 2055. Daarvoor hebben zij de volgende argumenten aangevoerd:

- De consumenten hebben een bedrag van € 1.000.000,- afgelost op kredietovereenkomst 1, welke aflossing als voorwaarde voor partieel royement van het hypotheekrecht in mindering is gebracht op de uitstaande hoofdsom. Ten onrechte heeft de bank deze situatie aangegrepen om de consumenten kredietovereenkomst 2 te laten ondertekenen, waarbij de bank de einddatum van kredietovereenkomst 2 aanzienlijk, namelijk met tien jaren, heeft ingekort, zulks onder handhaving van de jaarlijkse verlaging van de krediet-limiet met € 100.000,-.
- De consumenten hebben kredietovereenkomst 2 ondertekend onder de voorwaarde dat na de verkooptransactie over de voorwaarden voor kredietverlening zou worden gesproken, met name over de hoogte van de aflossingstermijnen en de looptijd. De consumenten hebben kredietovereenkomst 2 snel ondertekend, omdat anders geen royement verleend zou worden en de levering nog langer zou duren.
- Partijen hebben niet met elkaar overlegd, gesproken of anderszins gecommuniceerd over de inkorting van de looptijd van kredietovereenkomst 1 met tien jaren. Ten onrechte heeft de bank eenzijdig één van de essentialia van kredietovereenkomst 1 gewijzigd.
- De consumenten hebben erop vertrouwd en mochten erop vertrouwen dat met de aanzienlijke tussentijdse aflossing de jaarlijkse kredietverlaging na die aflossing zou afnemen en niet dat de looptijd van de financiering zou worden ingekort.

Het verweer van de bank

2.9 De bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consumenten. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Waar gaat deze zaak over?

3.1 In deze zaak gaat het in de kern erom of de bank voor kredietovereenkomst 2 een looptijd tot 2045 of een looptijd tot 2055 mag hanteren. De commissie is van oordeel dat een looptijd tot 2045 van toepassing is en zal dat hierna toelichten.

Wat houdt partijen verdeeld?

3.2 De consumenten hebben zich op het standpunt gesteld dat een looptijd van krediet-overeenkomst 2 tot 2055 van toepassing is. Volgens de consumenten hebben zij erop vertrouwd en mochten zij erop vertrouwen dat met de aanzienlijke tussentijdse aflossing van € 1.000.000,- de jaarlijkse kredietverlaging na die aflossing zou afnemen en niet dat de looptijd van de financiering zou worden ingekort.

Zie hetgeen hierover onder 2.8 is opgenomen. Daartegenover heeft de bank het standpunt ingenomen dat partijen nooit hebben afgesproken dat een extra aflossing, zoals die van € 1.000.000,-, zou leiden tot een afname van de jaarlijkse kredietverlaging en dat dat ook niet in kredietovereenkomst 1 staat. De bank heeft toegelicht dat de consumenten er niet, zonder navraag, op hadden mogen vertrouwen dat het bedrag waarmee de kredietlimiet jaarlijks zou worden verlaagd, zou afnemen door de extra aflossing. Vooral niet omdat zij er sinds 2016 van op de hoogte waren dat de bank wenste dat zij jaarlijks juist meer zouden gaan aflossen dan de afgesproken € 100.000,-, namelijk € 100.000,- extra. Volgens de bank staat ook dat in kredietovereenkomst 1. Het stond de consumenten volgens de bank bovendien vrij om daar al dan niet mee akkoord te gaan.

Wat staat er in kredietovereenkomst 2?

3.3 De commissie constateert dat in kredietovereenkomst 2 staat dat de bank vanaf 1 januari 2022 de kredietlimiet van € 2.380.000,- zal verlagen, dat dat ieder jaar zal gebeuren met € 100.000,-, dat de verlagingen doorgaan tot € 80.000,- en dat de bank de kredietlimiet op 1 januari 2045 met € 80.000,- zal verlagen. De commissie constateert echter ook dat in kredietovereenkomst 2 niet met zoveel woorden staat dat de looptijd in 2045 eindigt. Wat is nu rechtens?

Wat is het juridisch kader?

3.4 Volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad kan de vraag hoe in een schriftelijk contract de verhouding van partijen is geregeld en of dit contract een leemte laat die moet worden aangevuld, niet worden beantwoord op grond van alleen maar een zuiver taalkundige uitleg van de bepalingen van dat contract. Voor de beantwoording van die vraag komt het immers aan op de zin die partijen in de gegeven omstandigheden over en weer redelijkerwijs aan deze bepalingen mochten toekennen en op hetgeen zij te dien aanzien redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten. Daarbij kan mede van belang zijn tot welke maatschappelijke kringen partijen behoren en welke rechtskennis van zodanige partijen kan worden verwacht.[1]

Wat zijn partijen overeengekomen?

3.5 De commissie oordeelt als volgt. Alhoewel in kredietovereenkomst 2 niet met zoveel woorden is opgenomen dat de looptijd van het contract in 2045 eindigt, brengt een redelijke uitleg van hetgeen partijen zijn overeengekomen met zich mee dat de looptijd van krediet-overeenkomst 2 in 2045 eindigt.

3.6 Daarbij heeft de commissie in aanmerking genomen dat de consumenten uit krediet-overeenkomst 1 hebben afgeleid dat de looptijd van deze overeenkomst in 2055 eindigt.

[1] Hoge Raad 13 maart 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4158 (*Haviltex*).

Het is aannemelijk dat de consumenten tot deze conclusie zijn gekomen door op de kredietlimiet uit dat contract (€ 3.880.000,-) elk jaar € 100.000,- in mindering te brengen. Als vanaf 2017 elk jaar € 100.000,- op € 3.880.000,- in mindering wordt gebracht, zal na achtendertig jaren nog € 80.000,- resteren. En achtendertig jaren opgeteld bij 2017 leidt tot het jaartal 2055. Dat correspondeert bovendien met de passage in kredietovereenkomst 1 dat de bank op 1 januari 2055 de kredietlimiet met € 80.000,- zal verlagen. De bewoordingen van kredietovereenkomst 2 zijn vrijwel identiek aan die in krediet-overeenkomst 1. Als dezelfde redenering als hiervoor weergegeven wordt gevolgd voor kredietovereenkomst 2, leidt dat tot de conclusie dat de looptijd van deze overeenkomst eindigt in 2045 (jaarlijks vanaf 1 januari 2022 € 100.000,- in mindering brengen op € 2.380.000,- leidt tot € 80.000,- in 2045). Naar het oordeel van de commissie moet het de consumenten duidelijk zijn geweest dat partijen zijn overeengekomen dat de looptijd van kredietovereenkomst 2 eindigt in 2045.

3.7 Daar komt bij dat naar het oordeel van de commissie van de consumenten als gemiddeld geïnformeerde, omzichtige en oplettende gewone consumenten die een langdurige financiële verplichting beogen aan te gaan, mocht worden verwacht dat zij alle contractstukken oplettend bestuderen en daarover zo nodig vragen stellen. Van de consumenten mocht bovendien worden verwacht dat zij zich inspannen om die stukken, zo nodig met behulp van anderen, te begrijpen, teneinde een geïnformeerd besluit over de transactie te kunnen nemen.[2] Niet gesteld of gebleken is echter dat de consumenten in dit verband vragen hebben gesteld. Dat zij dat hadden moeten doen, klemt temeer nu uit de e-mail van 8 juni 2021 van de consument 1, hiervoor opgenomen onder 2.5, blijkt dat deze zich voorafgaand aan het ondertekenen van kredietovereenkomst 2 – na een gesprek op 2 juni 2021 met een relatie – heeft gerealiseerd dat de looptijd van dit contract met tien jaren zou worden ingekort. Dat was het moment geweest om vragen te stellen aan de bank. Een aanvullende reden om dat te doen, is dat uit dezelfde e-mail blijkt dat de consument 1 al bijna veertig jaren werkzaam is in het vastgoed. Dat betekent dat van hem meer 'eigen verantwoordelijkheid' mocht worden verwacht dan van een consument zonder die ervaring.[3]

Mochten de consumenten gerechtvaardigd erop vertrouwen dat de looptijd tot 2055 zou duren?

3.8 Het voorgaande kan anders zijn als de consumenten gerechtvaardigd erop mochten vertrouwen dat de looptijd van kredietovereenkomst 2 zou duren tot 2055, zoals zij hebben gesteld. Dat betoog faalt echter.

---

[2] Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 26 februari 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:1764, rechtsoverweging 2.44.

[3] Zie ook R. van de Meerakker, 'Financieel consumentenrecht: de casuïstische zorgplicht van de hypotheekadviseur', *Tijdschrift voor Consumentenrecht en handelspraktijken* 2021-2, p. 73-81.

Gerechtvaardigd vertrouwen is opgenomen in artikel 3:35 van het Burgerlijk Wetboek[4], dat bepaalt dat tegen hem die eens anders verklaring of gedraging, overeenkomstig de zin die hij daaraan onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht toekennen, heeft opgevat als een door die ander tot hem gerichte verklaring van een bepaalde strekking, geen beroep kan worden gedaan op het ontbreken van een met deze verklaring overeenstemmende wil. Gerechtvaardigd vertrouwen wordt niet aangenomen als de consumenten, gelet op de omstandigheden van het geval, behoorden te twijfelen aan de juistheid van de mededeling van de bank. Dit wordt ook wel de 'onderzoeksplicht' genoemd.[5]

3.9 Gezien hetgeen hiervoor onder 3.7 is overwogen, hebben de consumenten naar het oordeel van de commissie niet aan hun onderzoeksplicht voldaan. De consumenten hadden meer onderzoek moeten doen naar de bedoeling van de bank ter zake van de looptijd van krediet-overeenkomst 2. Daaruit volgt dat het beroep van de consumenten op gerechtvaardigd vertrouwen niet slaagt.

Slaagt het bewijsaanbod van de consumenten?

3.10 De consumenten hebben zich nog op het standpunt gesteld dat partijen na ondertekening van kredietovereenkomst 2 nog verder zouden onderhandelen over de voorwaarden voor de kredietverlening, waaronder de looptijd. De bank heeft dat betwist. Nu de consumenten zich beroepen op rechtsgevolgen van door hen gestelde feiten of rechten, dragen zij hiervan de bewijslast.[6] In de repliek hebben de consumenten bewijs van hun stellingen aangeboden. De commissie passeert echter het bewijsaanbod van de consumenten. Naar het oordeel van de commissie hebben zij hun stellingen in dit verband onvoldoende toegelicht. Zo hebben zij onvoldoende onderbouwd wanneer, waar en met wie zij hebben gesproken over het gestelde verder onderhandelen, of de consument 1 daarbij alleen aanwezig was of met een adviseur, of dat de consument 2 daarbij ook aanwezig was. Maar ook als de consumenten hun stellingen in dit verband voldoende hadden onderbouwd, zou de commissie aan het bewijsaanbod zijn voorbijgegaan, omdat het onvoldoende gespecificeerd is.[7] Zo hebben de consumenten niet aangegeven welke bewijsmiddelen zij zouden willen inzetten en, als dat bewijs door getuigen zou zijn, welke personen zij dan zouden willen horen en wat die personen dan zouden kunnen verklaren.

[4] Zie de bijlage bij deze uitspraak.
[5] Zie ook Geschillencommissie Kifid nrs. 2019-742 en 2019-788.
[6] Dat volgt uit artikel 150 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (zie de bijlage bij deze uitspraak).
[7] Hoge Raad 9 juli 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL3262, rechtsoverweging 4.13-4.14 (*Vuurwerkramp Enschede*).

Moet de bank schadevergoeding aan de consumenten betalen?

3.11 Nu in deze klachtprocedure niet is komen vast te staan dat de bank toerekenbaar is tekortgeschoten in de nakoming van de overeenkomst die partijen hebben gesloten, is er voor schadevergoeding door de bank aan de consumenten geen aanleiding.[8] De commissie zal de vordering daarom afwijzen.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is een niet-bindend advies. Tegen deze uitspraak staat geen hoger beroep open bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Binnen een maand na de verzenddatum van de uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen om de uitspraak aan te vullen als u vindt dat de geschillencommissie niet heeft beslist over alle onderdelen van uw vordering. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de geschillencommissie in haar uitspraak niet uitdrukkelijk al uw argumenten, ter onderbouwing van uw vordering, heeft behandeld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het reglement van de geschillencommissie, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

[8] Volgens artikel 6:74 lid 1 BW (zie de bijlage bij deze uitspraak) verplicht iedere tekortkoming in de nakoming van een verbintenis de schuldenaar de schade die de schuldeiser daardoor lijdt te vergoeden, tenzij de tekortkoming de schuldenaar niet kan worden toegerekend.

Bijlage - Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Burgerlijk Wetboek (BW)

Artikel 3:35 BW
Tegen hem die eens anders verklaring of gedraging, overeenkomstig de zin die hij daaraan onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht toekennen, heeft opgevat als een door die ander tot hem gerichte verklaring van een bepaalde strekking, kan geen beroep worden gedaan op het ontbreken van een met deze verklaring overeenstemmende wil.

Artikel 6:74 BW
1. Iedere tekortkoming in de nakoming van een verbintenis verplicht de schuldenaar de schade die de schuldeiser daardoor lijdt te vergoeden, tenzij de tekortkoming de schuldenaar niet kan worden toegerekend.
2. Voor zover nakoming niet reeds blijvend onmogelijk is, vindt lid 1 slechts toepassing met inachtneming van hetgeen is bepaald in de tweede paragraaf betreffende het verzuim van de schuldenaar.

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)

Artikel 150 Rv
De partij die zich beroept op rechtsgevolgen van door haar gestelde feiten of rechten, draagt de bewijslast van die feiten of rechten, tenzij uit enige bijzondere regel of uit de eisen van redelijkheid en billijkheid een andere verdeling van de bewijslast voortvloeit.